

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/16/2025
Identifikačné číslo spisu: 5117010923
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Martina Zeleňaková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:5117010923.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Martiny Zeleňakovej a sudcov JUDr. Dušana Szabóa a JUDr. Dušana Krč - Šeberu, v trestnej veci obvineného T. W., pre prečin neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 ods. 1 Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom 31. marca 2026 v Bratislave, o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 18. septembra 2024, sp. zn. 2 To 95/2023, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného T. W. odmieta.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej tiež „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 30. júna 2023, sp. zn. 35 T 83/2017 (ďalej len „rozsudok súdu prvého stupňa“) uznal obvineného T. W. (ďalej len „obvinený“ alebo „dovolateľ“) vinným z prečinu neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že:

„v presne nezistený deň začiatkom januára v roku 2016 ako osoba oprávnená konať za spoločnosť Q., a.s., sídlo G. X, X., a v rámci pracovnoprávných vzťahov ako osoba oprávnená ukladať zamestnancom tejto spoločnosti pracovné úlohy, uložil svojmu podriadenému pokyn, splnením ktorého bol v čase od 27.01.2016 do 05.02.2016 bez preukázaného oprávnenia a v rozpore s ustanoveniami § 12 ods. 1, ods. 2 písm. a), § 13 ods. 1 písm. a), § 14 ods. 1 písm. a), b), e), § 97 ods. 1 Zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch, ako aj v rozpore s ustanoveniami § 39 ods. 2 písm. a), b), e) v spojení s § 2 písm. a) Zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách, a v rozpore s ustanovením § 7 ods. 1 v spojení s § 17 ods. 2 Zákona č. 168/2003 Z. z. o aplikácii čistiarenského kalu a dnových sedimentov do pôdy, na parcely číslo KN-C 2625/1, 2625/8, 2625/5 a 3166 nachádzajúce sa v katastri obce W. I. v časti zvanej G., dovezený a uložený odpad - kal z čistenia komunálnych odpadových vôd, tzv. čistiarenský kal v objeme 801,4 ton, čo predstavuje rozsah 18.656,60 Eur, ktorý je v zmysle príslušných právnych predpisov kvalifikovaný ako ostatný odpad s katalógovým číslom 190805 (podľa vyhlášky MŽP SR č. 365/2015 Z. z.).“

2. Súd prvého stupňa obvinenému podľa § 302 ods. 1 Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 4 Trestného zákona, § 37 písm. h) Trestného zákona a § 42 ods. 1 Trestného zákona uložil súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 16 (šestnásť) mesiacov, ktorého výkon podľa § 51 ods. 1 Trestného zákona a § 49

ods. 1 písm. a) Trestného zákona podmienične odložil za súčasného uloženia probačného dohľadu nad správaním sa obvineného v skúšobnej dobe, ktorú podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona ustanovil na 36 (tridsaťšesť) mesiacov s povinnosťou strpieť nad sebou kontrolu vykonávanú probačným a mediačným úradníkom, a to podľa potreby a konkrétneho určenia probačného a mediačného úradníka. Súd prvého stupňa zároveň obvinenému podľa § 51 ods. 4 písm. j) Trestného zákona uložil povinnosť spočívajúcu v príkaze podrobiť sa v skúšobnej dobe psychoterapii alebo zúčastniť sa na psychologickom poradenstve, a to s akcentom na spáchanú trestnú činnosť a zároveň podľa § 51 ods. 4 Trestného zákona povinnosť spočívajúcu v príkaze v priebehu skúšobnej doby podmieničného odsúdenia s probačným dohľadom zabezpečiť prostredníctvom oprávnenej osoby na nakladanie s predmetným druhom odpadu, odvoz všetkého kalu z čistenia komunálnych odpadových vôd, ktorý bol navezený v dňoch 27. januára 2016 až 05. februára 2016 na parcely č. KN-C 2625/1, 2625/8, 2625/5 a 3166 nachádzajúce sa v katastrálnom území obce W. I. v časti zvannej G.. Okresný súd tiež podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona zrušil výrok o treste v rozsudku Okresného súdu Žilina z 20. apríla 2022, sp. zn. 35 T 89/2017, právoplatnom 4. októbra 2022, ktorým bol obvinenému podľa § 259 ods. 1 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 6 (šesť) mesiacov s podmieničným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu 12 mesiacov, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) o odvolaní obvineného proti rozsudku súdu prvého stupňa rozhodol uznesením z 18. septembra 2024, sp. zn. 2 To 95/2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) tak, že odvolanie obvineného podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

4. Obvinený prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. Michala Mandzáka podal proti napadnutému uzneseniu dovolanie, v ktorom označil dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Trestného poriadku.

5. K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uviedol, že skutok, ktorým sa obvinený uznáva za vinného, musí byť v skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal všetkým znakom skutkovej podstaty trestného činu, z ktorého sa obvinený uznáva za vinného, pričom skutok ustálený v skutkovej vete rozsudku súdu prvého stupňa, podľa jeho názoru, neobsahuje také konkrétne skutkové okolnosti, ktoré naplňajú všetky podstatné znaky stíhaného trestného činu umožňujúce ho podradiť pod príslušné ustanovenie Trestného zákona.

6. Obvinený poukázal na ustanovenie § 302 ods. 1 Trestného zákona, podľa ktorého platí, že prečin neoprávneného nakladania s odpadmi spácha ten, kto čo aj z nedbanlivosti nakladá s odpadmi v malom rozsahu v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, teda v prípade tohto trestného činu ide o skutkovú podstatu s tzv. blanketnou dispozíciou s tým, že rozpor so zákonom musí byť v skutkovej vete jasne skutkovo identifikovaný, čo však v prípade skutkovej vety rozsudku súdu prvého stupňa naplnené nebolo a zároveň trestnosť skutku je závislá od porušenia mimo trestnej normy, ktorá však musí byť presná a predvídateľná.

7. Dovolateľ ďalej namietal, že v skutkovej vete rozsudku súdu prvého stupňa sú vymedzené tri mimo trestné právne predpisy s tým, že z napadnutého uznesenia, ako aj z rozsudku súdu prvého stupňa nie je zrejmé, aká konkrétna norma, t. j. platná v akom časovom období sa mu kladie za vinu, pričom od spáchania skutku do vydania napadnutého uznesenia bol len zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch viackrát novelizovaný, avšak z rozsudku súdu prvého stupňa nie je zrejmé, ktoré konkrétne znenie zákona o odpadoch sa mu kladie za vinu, čím došlo, podľa jeho názoru k porušeniu jeho práva na obhajobu.

8. Obvinený tiež uviedol, že aj keď sú relevantné mimo trestné právne predpisy uvedené v skutkovej vete, ide jednoznačne o súčasť právnej kvalifikácie a navyše o nadbytočný údaj, ktorý v žiadnom prípade nemôže suplovať skutkové vymedzenie skutku. Na podporu svojej argumentácie obvinený poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 1 TdoV 7/2016, z ktorého vyplýva, že v skutkovej vete nemá byť označený (ani) do Trestného zákona „integrován“ právny predpis, resp. jeho ustanovenie (aj keby to nebolo relevantnou chybou) a v právnej

vete má byť taký predpis označený len jeho znením, ktoré zodpovedá zneniu príslušného, kvalifikačne použitého ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona. V tejto súvislosti dovolateľ uviedol, že súd prvého stupňa v skutkovej vete svojho rozsudku označil ako iný mimo trestný predpis aj zákon č. 168/2003 Z. z. o aplikácii čistiarenského kalu a dnových sedimentov do pôdy, ktoré označenie je však nesprávne, pretože pod č. 168/2003 Z. z. bolo v Zbierke zákonov zverejnené oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky o podpísaní Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a Federálnou vládou Juhoslovanskej zväzovej republiky o vedecko-technickej spolupráci.

9. V nadväznosti na uvedené obvinený vyjadril názor, že pre posúdenie toho, či je skutok v skutkovej vete zachytený tak, aby umožňoval jeho hmotnoprávne posúdenie ako prečin neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 ods. 1 Trestného zákona, je potrebné zo skutkovej vety odstrániť jej časti spočívajúce v právnej kvalifikácii skutku, a to údaje, podľa ktorých mal porušiť ustanovenia zákona o odpadoch, zákona o vodách či zákona o aplikácii čistiarenského kalu a dnových sedimentov do pôdy, ako aj právnu kvalifikáciu čistiarenského kalu ako ostatného odpadu s katalógovým číslom 190805, podkladom pre hmotnoprávne vymedzenie skutku nemôže byť relevantný údaj „odpad“, keďže sa jedná o údaj právny s poukazom na príslušnú vyhlášku, pretože predmetné údaje sú nadbytočné a sú súčasťou právnej kvalifikácie, avšak nemôžu slúžiť ako hmotnoprávne vymedzenie skutku zdôrazňujúc, že skutková veta by mala obsahovať skutkové okolnosti rozhodné pre to, aby sa skutok mohol právne kvalifikovať ako trestný čin.

10. Následne by skutková veta rozsudku súdu prvého stupňa mala byť, podľa názoru obvineného, vymedzená tak, že:

„v presne nezistený deň začiatkom januára roku 2016 ako osoba oprávnená konať za spoločnosť Q., a.s., a v rámci pracovnoprávných vzťahov ako osoba oprávnená ukladať zamestnancom tejto spoločnosti pracovné úlohy, uložil svojmu podriadenému pokyn, splnením ktorého bol v čase od 27.01.2016 do 05.02.2016 bez preukázania oprávnenia, na parcely č. KN-C 2625/1, 2625/2, 2625/5 a 3166, nachádzajúce sa v katastri W. I. v časti zvanej G., dovezený a uložený kal z čistenia komunálnych odpadových vôd, tzv. čistiarenský kal v objeme 801,4 ton, čo predstavuje rozsah 18.656,60 Eur.“

11. Obvinený zároveň vyjadril názor, že skutok vymedzený v bode 10 tohto uznesenia neumožňuje právnu kvalifikáciu skutku ustáleného v skutkovej vete ako stíhaného trestného činu.

12. K zákonu č. 188/2003 Z. z. o aplikácii čistiarenského kalu a dnových sedimentov do pôdy a o doplnení zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 188/2003 Z. z.“) obvinený uviedol, že pokiaľ by malo byť konštatované jeho porušenie, potom by v skutkovej vete rozsudku súdu prvého stupňa mali byť opísané dve základné okolnosti, a to 1/ navážanie čistiarenského kalu do inej pôdy, ako poľnohospodárskej alebo lesnej a 2/ že by sa malo jednáť o taký čistiarenský kal, ktorý nie je možné aplikovať do pôdy. K prvej skutočnosti potom dovolateľ uviedol, že táto zo skutkovej vety rozsudku súdu prvého stupňa nevyplýva, keďže skutková veta obsahuje len označenie čísiel parciel bez toho, aby bolo zrejmé, o aký druh pozemkov sa jedná a ani z nej nevyplýva, že by sa malo jednáť o iné pozemky, než je poľnohospodárska alebo lesná pôda, pričom v aktuálnom štádiu konania také doplnenie už nie je možné, pretože by to bolo v rozpore so zásadou zákazu reformatio in peius a zároveň namietal, že túto námietku uplatnil už v odvolacom konaní, avšak odvolací súd na ňu vôbec nereagoval, čo zakladá dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Vo vzťahu k druhej skutočnosti poukázal na to, že skutková veta neobsahuje žiaden údaj o limitoch čistiarenského kalu, ktoré boli prekročené, v dôsledku čoho by ho nemalo byť možné aplikovať do poľnohospodárskej alebo lesnej pôdy, toto je možné dovodiť len z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa. Obvinený preto vyjadril názor, že skutková veta rozsudku súdu prvého stupňa neumožňuje právny záver o porušení mimo trestnej normy, ktoré je predpokladom trestnosti stíhaného trestného činu.

13. V nadväznosti na uvedené dovolateľ ešte namietal, že pokiaľ by uvedené skutkové okolnosti zo skutkovej vety rozsudku súdu prvého stupňa vyplývali, potom by bolo možné uvažovať o porušení zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č.

79/2015 Z. z.") s poukazom § 17 ods. 2 zákona č. 188/2003 Z. z., z čoho potom tiež, podľa jeho názoru, vyplýva, že ustanovenia zákona č. 188/2003 Z. z. a zákona č. 79/2015 Z. z. sa navzájom vylučujú, pretože ak páchatel' nepostupuje podľa zákona č. 188/2003 Z. z., musí postupovať podľa zákona č. 79/2015 Z. z. a uviedol aj príklad: ak páchatel' naváža kal na iné ako lesné a poľnohospodárske pozemky, nemá to za následok porušenie zákona č. 188/2003 Z. z., ale to, že je povinný postupovať podľa zákona č. 79/2015 Z. z.. Podľa názoru obvineného teda ide o ustanovenia právnych predpisov, ktoré páchatel' nemôže porušiť súčasne a v tejto súvislosti súdu prvého stupňa vytýkal, že zo skutkovej vety nie je možné ustáliť, či pôvodca čistiarenskeho kalu zabezpečil jeho zhodnotenie podľa zákona č. 188/2003 Z. z. a rovnako z nej nie je zrejmé, či čistiarenský kal spĺňa podmienky pre jeho zhodnotenie, v dôsledku čoho nie je možné uvažovať ani o porušení ustanovení zákona č. 79/2015 Z. z.

14. Obvinený ďalej uviedol, že kal, ktorý spĺňa podmienky pre zhodnotenie nie je a nemôže byť odpadom, v dôsledku čoho si podľa jeho názoru súd prvého stupňa odporuje, ak mu kladie za vinu súčasné porušenie ustanovení oboch cit. zákonov a zároveň namietal, že hoci túto námietku uplatnil už v odvolacom konaní, odvolací súd na ňu relevantne nereagoval, čím je naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

15. Dovolateľ upozornil, že v danom prípade sa jedná o trestný čin vymedzený právom Európskej únie, v dôsledku čoho je potrebné prihliadať aj na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor EÚ“), a to hlavne na rozsudky týkajúce sa výkladu Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a zrušení určitých smerníc (ďalej len „Smernica 2008/98/ES“). Konkrétne poukázal na rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 14. októbra 2020, sp. zn. C-629/19, z ktorého vyplýva, že čistiarenský kal, vytvorený pri spoločnom spracovaní odpadových vôd priemyselného, domáceho alebo komunálneho pôvodu v čistiarni odpadových vôd, ktorý je spaľovaný v spaľovni zvyškového odpadu na účely energetického zhodnocovania výrobou pary, sa nemá považovať za odpad, ak sú splnené podmienky čl. 6 ods. 1 Smernice 2008/98/ES už pred jeho spaľovaním, pričom prináleží vnútroštátnemu súdu, aby overil, či vo veci samej ide o takýto prípad. Podľa názoru obvineného bolo potrebné uvedené posúdiť aj v prejednávacom prípade, a to s ohľadom na projekt, ktorý predložil v konaní, avšak odvolací súd ani na túto jeho námietku nereagoval, čím bolo porušené jeho právo na obhajobu zásadným spôsobom, čo zakladá dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

16. V tejto súvislosti obvinený poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1. júla 2015, sp. zn. 3 Sžo 24/2014, z ktorého vyplýva, že dôkazné bremeno spočívajúce v preukázaní toho, že kal nie je odpad, nie je možné prenášať z prokurátora na obvineného, v dôsledku čoho bolo, podľa jeho názoru, povinnosťou prokurátora v konaní preukázať, že predmetný kal je odpadom a zároveň namietal, že odvolací súd ani na túto jeho námietku nereagoval, čo zakladá dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

17. Podľa názoru obvineného za porušenie mimo trestných predpisov nie je možné považovať ani porušenie ustanovení § 39 ods. 2 písm. a), b) a e) v spojení s § 2 písm. a) zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) - ďalej len „zákon č. 364/2004 Z. z.“, pretože predpokladom porušenia uvedených ustanovení je to, aby sa jednalo o nakladanie so znečisťujúcimi látkami, pričom zo skutkovej vety rozsudku súdu prvého stupňa nie je možné ustáliť, že by sa o takú znečisťujúcu látku malo jednať a zároveň namietal, že z rozsudku súdu prvého stupňa a ani z napadnutého uznesenia nevyplýva žiadna relevantná úvaha o porušení ustanovení § 39 ods. 2 písm. a), b) a e) zákona č. 364/2004 Z. z., ktoré citoval.

18. V nadväznosti na uvedené dovolateľ uviedol, že podstata stíhaného skutku má spočívať v neoprávnenom uložení čistiarenskeho kalu na vodných plochách, resp. v ich blízkosti a objektom stíhaného skutku mala byť primárne ochrana vôd, resp. vodných zdrojov, či už povrchových alebo podzemných, čo vyplýva jednak z toho, že v skutkovej vete je uvedené porušenie ustanovení zákona č. 364/2004 Z. z., ďalej z toho, že súd prvého stupňa pri ustálení jeho viny primárne argumentoval

znaleckým posudkom č. 1/2006 vypracovaným znalcom RNDr. T. J., ktorý bol zameraný na ochranu povrchových vôd a vodných zdrojov, ako aj z listinných dôkazov, ktoré sa primárne týkali ochrany vôd, s ohľadom na čo je, podľa jeho názoru, jeho trestnoprávna zodpovednosť za stíhaný trestný čin vylúčená.

19. Podľa názoru obvineného do úvahy prichádzala iná trestnoprávna kvalifikácia pre trestný čin podľa § 303, resp. § 304 Trestného zákona označených ako „Porušovanie ochrany vôd a ovzdušia“, ktoré trestné činy sú k trestnému činu neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 Trestného zákona v pomere špeciality, v dôsledku čoho je ich jednočinný súbeh vylúčený. Zároveň uviedol, že uvedené právne kvalifikácie sú vylúčené pre nenaplnenie znaku spočívajúceho v spôsobi zhoršenia kvality povrchových vôd alebo podzemných vôd v prípade trestného činu podľa § 303 Trestného zákona a znaku havarijného zhoršenia kvality povrchových vôd alebo podzemných vôd v prípade trestného činu podľa § 304 Trestného zákona, v dôsledku čoho stíhaný skutok nie je trestným činom, keďže vykonané dokazovanie preukázalo, že nedošlo k žiadnemu zhoršeniu kvality povrchových alebo podzemných vôd, pričom, podľa jeho názoru, v prípade nezistenia uvedeného zákonného znaku nie je možné skutok prekvalifikovať na trestný čin neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 Trestného zákona.

20. Dovolateľ ďalej namietal absenciu vymedzenia ďalšieho znaku skutkovej podstaty trestného činu neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 Trestného zákona v skutkovej vete rozsudku súdu prvého stupňa, a to „nakladanie s odpadmi“, ktoré je definované v § 131 ods. 2 Trestného zákona a tiež namietal, že v skutkovej vete nie je možné vzhľadnúť nielen formu jeho zavinenia, ktoré v prípade tohto trestného činu môže byť vo forme úmyslu, ako aj vo forme nedbanlivosti, ale ani skutočnosti rozhodné pre konštatovanie akejkoľvek subjektívnej stránky stíhaného trestného činu.

21. Podľa názoru obvineného zo skutkovej vety rozsudku súdu prvého stupňa nie je možné dovodiť ani ďalší zákonný znak, ktorým je spôsobenie škody v zmysle § 124 ods. 3, druhej vety, Trestného zákona, pričom tento zákonný znak nie je možné odvodiť z použitého spojenia „kal v objeme 801,4 ton, čo predstavuje rozsah 18.656,60 Eur“.

22. Naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku videl obvinený v nedostatočnom v odôvodnení napadnutého uznesenia, ktoré v spojení s rozsudkom súdu prvého stupňa považoval za arbitrárne a v mnohých smeroch aj za zjavne neodôvodnené. Obvinený vytýkal, že námietky uplatnené v dovolaní uplatnil už v odvolacom konaní, avšak odvolací súd na ne relevantným spôsobom nereagoval a osobitne namietal, že na verejnom zasadnutí konanom o jeho odvolaní uplatnil návrh na postup podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie v súvislosti s nesprávnym poučením pri jeho výsluchu podľa čl. 7 ods. 2 Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinoty a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní (ďalej len „Smernica 2016/343“). Uvedenú námietku obvinený založil na tom, že súčasťou práva nevypovedať vo vlastný neprospech podľa čl. 7 ods. 2 Smernice 2016/343, ktorá má priamy účinok je aj to, aby obvinený nepredkladal listinné dôkazy, či iné dôkazné prostriedky, ktorými sa sám usvedčuje, o ktorom práve však poučený nebol a v tejto súvislosti poukázal na vyjadrenie súdu prvého stupňa, ktorý uviedol, že predložil znalecký posudok, ktorý ho usvedčuje.

23. Ďalej uviedol, že na jeho námietku nedostatočného poučenia odvolací súd reagoval takým spôsobom, že vyňal z dokazovania jeho výsluch a v odôvodnení napadnutého uznesenia konštatoval, že implementácia európskych predpisov nebola možno ani potrebná, a to napriek tomu, že sa odvolával na čl. 6 ods. 1 a čl. 3 ods. 1 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní (ďalej len „Smernica 2012/13/EÚ“), ktoré majú priamy účinok. Podľa názoru dovolateľa je jeho základným právom vypovedať, pričom jeho doterajšiu výpoveď nie je možné s ohľadom na absenciu správneho poučenia považovať za procesne použiteľnú. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Súdneho dvora EÚ z 5. septembra 2024, sp. zn. C - 603/22, v ktorom Súdny dvor EÚ uviedol, že informácie poskytnuté obvineným osobám o ich procesných právach podľa čl. 3 Smernice 2012/13/EÚ sa netýkajú len práva odoprieť výpoveď, ale aj práva nevypovedať vo vlastný neprospech, ktoré sú dvomi právami, ktoré členské štáty musia týmto osobám zaručiť v súlade s čl. 7 Smernice

2016/343.

24. V nadväznosti na uvedené obvinený zdôraznil, že podnet na postup podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie uplatnil v odvolacom konaní, pričom odvolací súd jeho zamietnutie vôbec neodôvodnil, čo zakladá porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) a zároveň dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Dovolateľ zároveň vyjadril názor, že aj v štádiu dovolacieho konania je uvedený postup namieste za účelom predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru EÚ, či ustanovenia čl. 6 ods. 1 a čl. 3 ods. 1 Smernice 2012/13/EÚ, čl. 7 ods. 2 Smernice 2016/343, čl. 48 ods. 1 a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie bránia takej vnútroštátnej praxi, ako i ustanoveniu § 121 ods. 1 Trestného poriadku, ak obvinený nie je osobitne poučený o práve nevypovedať vo svoj neprospech v zmysle čl. 7 ods. 2 Smernice 2016/343, a preto žiadal, aby dovolací súd prerušil konanie a predmetnú otázku predložil Súdnemu dvoru EÚ.

25. Obvinený ďalej uviedol, že na verejnom zasadnutí konanom o jeho odvolaní namietol, že nie je možné naplniť príkaz zabezpečiť odvoz kalu, ktorý mu bol rozsudkom súdu prvého stupňa uložený, keďže kal sa na dotknutom mieste už nenachádza. Na túto jeho námietku predseda senátu odvolacieho súdu reagoval tak, že vyzval zástupcu poškodeného, aby sa k tomu vyjadril, pričom ten uviedol, že takú vedomosť nemá a následne v rámci ústneho odôvodnenia napadnutého uznesenia označil túto jeho námietku za irelevantnú s odôvodnením, že obhajoba neprekázala ňou tvrdenú skutočnosť. Takýmto postupom odvolacieho súdu bol, podľa názoru obvineného, porušený princíp prezumpcie nevinny, keďže dôkazné bremeno sa presunulo z prokurátora na neho a zároveň došlo aj k nesúladu medzi ústnym odôvodnením napadnutého uznesenia a jeho písomným vyhotovením, čo založilo dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

26. Porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom obvinený vzhliadol aj v tom, že v skutkovej vete rozsudku súdu prvého stupňa nie sú skutkovo vymedzené porušenia mimo trestných noriem, ktoré mal porušiť, hoci pri skutkovej podstate s blanketnou dispozíciou sa jedná o základný predpoklad trestnosti. Takýto postup súdu prvého stupňa mal potom, podľa názoru obvineného, ten následok, že sa nevedel účinne brániť, pričom týmto postupom došlo k porušeniu jeho práva byť oboznámený s obvinením podľa čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. a) Dohovoru v spojení s čl. 6 ods. 1 písm. b) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. V tejto súvislosti obvinený uviedol, že právo na oboznámenie s obvinením, a to najmä v štádiu súdneho konania je garantované čl. 6 ods. 3 Smernice 2012/13/EÚ a poukázal na rozsudok Súdného dvora EÚ z 5. júna 2018, sp. zn. C-612/15, v ktorom Súdný dvor EÚ poskytol taký výklad čl. 6 ods. 3 Smernice 2012/13/EÚ, podľa ktorého sa uvedený článok má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby boli obhajobe poskytnuté podrobné informácie o obvinení po podaní obžaloby, ale ešte predtým, ako súd začne posudzovať dôvodnosť obvinenia a nezačne pojednávať o veci, či dokonca aj po začatí pojednávania, ale ešte pred rozhodnutím súdu, ak neskôr došlo k zmene týchto informácií, s výhradou, že súd prijme všetky potrebné opatrenia na zaručenie dodržiavania práva na obhajobu a spravodlivý proces, pričom podstatou takých neskorších oznámení musí byť to, že sa tak stane v čase, keď obvinený a jeho obhajca ešte môžu účinne reagovať, a to pred rozhodnutím súdu.

27. Naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku videl obvinený v tom, že súdy nižšieho stupňa vychádzali z dôkazov, ktoré boli získané v rozpore s čl. 7 ods. 2 Smernice 2016/343, a to z dôkazov vydaných obvineným, osobitne pritom namietal, že jeho výpoveď bola vykonaná v rozpore s čl. 7 ods. 2 Dohovoru, v dôsledku čoho sa jedná o nezákonný dôkaz a napokon namietal aj vyňatie jeho výpovede z dokazovania tak, ako to urobil odvolací súd v ústnom odôvodnení napadnutého uznesenia, pretože, podľa jeho názoru, bolo povinnosťou súdov ho riadne poučiť a následne mu umožniť vykonanie výsluchu procesne predpísaným spôsobom.

28. S poukazom na obsah dovolania obvinený navrhol, aby dovolací súd podľa § 380 ods. 4 Trestného poriadku rozhodol o prerušení výkonu trestu.

29. Na základe vyššie uvedených dôvodov obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky po

zistení dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku vyslovil, že napadnutým uznesením a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v ustanoveniach § 302 ods. 1 Trestného zákona, čl. 6 ods. 1 Dohovoru, čl. 47 Charty základných práv Európskej únie v jeho neprospech, napadnuté uznesenie zrušil a zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a odvolaciemu súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

30. K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Žilina (ďalej len „prokurátor“) uvádzajúc, že skutok je, podľa jeho názoru, v skutkovej vete rozsudku súdu prvého stupňa vymedzený dostatočne, je určitý a konkrétny opisom všetkých relevantných skutočností, pričom obvinenému bolo dostatočne zrejmé, z čoho je obvinený. Podľa názoru prokurátora nebolo potrebné skutok formulovať širšie alebo konkrétnejšie, všetky podstatné údaje a fakty sú v ňom uvedené, pričom konanie, ktoré sa obvinenému kládlo za vinu je podrobnejšie popísané a zdôvodnené v odôvodnení obžaloby, rozsudku súdu prvého stupňa a v napadnutom uznesení. K námietkam obvineného, ktoré by mali zakladať dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, prokurátor uviedol, že rozhodnutia súdov sú dostatočne podrobné, zrozumiteľné a odôvodnené, preto tento dôvod dovolania nepovažoval za naplnený. K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku uviedol, že sa s konštrukciou a názorom obvineného na nezákonnosť jeho výpovede nestotožňuje. Navrhol preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol pre nesplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

31. V doplnení dovolania obvinený rozšíril už uplatnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku argumentujúc tým, že pokiaľ odvolací súd z hodnotenia dokazovania vyňal jeho výpoveď, ako to uviedol v rámci ústneho odôvodnenia napadnutého uznesenia, potom bolo jeho povinnosťou zrušiť rozsudok súdu prvého stupňa a vrátiť mu vec na ďalšie konanie, aby mohol realizovať svoje právo na obhajobu. Keďže tak odvolací súd nepostupoval, bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a týmto postupom došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. b) Dohovoru, pretože nemohol predpokladať vyňatie jeho výpovede a súvisiacich vydaných dôkazov a v nadväznosti na to si pripraviť argumentačnú líniu pre výkon svojej obhajoby. Postupom odvolacieho súdu tak podľa obvineného došlo nielen k porušeniu jeho práva na obhajobu, ale aj k porušeniu práva na kontradiktórne konanie.

32. Obvinený ďalej uviedol, že pokiaľ by mu odvolací súd vytvoril priestor, aby mohol vo veci zaujať stanovisko k vyňatiu časti dokazovania, mohol by pred prijatím napadnutého uznesenia uplatniť právnu argumentáciu, ktorou by preukazoval nesprávnosť tohto názoru. Odvolací súd však takto nepostupoval, pričom tým, podľa názoru obvineného, nesledoval žiaden legitímny cieľ. Napadnuté uznesenie preto dovolateľ označil za prekvapivé, ktoré porušuje čl. 6 ods. 1 Dohovoru poukazujúc pritom na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Čepek proti Českej republike z 5. septembra 2013, č. sťažnosti 9815/10, ako aj na nález Ústavného súdu Českej republiky zo 14. augusta 2019, sp. zn. II. ÚS 2398/18, v zmysle ktorého zákaz prekvapivých rozhodnutí znamená, že účastníci konania musia mať možnosť účinne argumentovať vo vzťahu ku všetkým otázkam, na ktorých riešení bude rozhodnutie súdu spočívať, pričom by im malo byť zrejmé, ktoré otázky sú pre vyriešenie veci relevantné, či už ide o otázky skutkové, alebo právne. Ústavný súd Českej republiky v predmetnom náleze ďalej uviedol, že je nevyhnutné, aby súd účastníkov konania poučil, pokiaľ mieni vychádzať z inej právnej úpravy, iného právneho posúdenia či iných skutkových zistení, než ktoré môžu účastníci konania predvídať vzhľadom k doterajšiemu priebehu konania. Podľa názoru obvineného odvolací súd zaťažil konanie vydaním prekvapivého rozhodnutia, pretože mu neumožnil reagovať na ním zamýšľaný procesný postup.

33. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) skúmal splnenie procesných podmienok na podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané obvineným ako oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Trestného poriadku, potom ako obvinený využil svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a bolo o ňom rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku), s obsahovými

nálezitosťami podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku a s uvedením dôvodu dovolania podľa § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

34. Najvyšší súd Slovenskej republiky však zároveň dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku [§ 382 písm. c) Trestného poriadku].

35. V prvom rade najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných väd, ale nie na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania. Dovolanie má byť skutočne len výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd (§ 322 ods. 3, § 326 ods. 5 Trestného poriadku). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúmvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať. Na objasnenie potrebných okolností na rozhodnutie o dovolaní môže vykonať dovolací súd dokazovanie len v obmedzenom rozsahu podľa § 379 ods. 2 Trestného poriadku. Preto možnosti podania dovolania musia byť obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia.

36. Dovolací súd pri náprave namietaných pochybení preskúmvava v zásade tie nedostatky, ktoré boli preskúmvané už v odvolacom konaní a neboli napravené odvolacím súdom, ako aj pochybenia spôsobené odvolacím súdom. Tomu potom zodpovedá aj obmedzenie možnosti podať dovolanie v prípade, keď neboli využité riadne opravné prostriedky (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku) a povinnosť obsahovo namietat skutočnosti známe v pôvodnom konaní zakladajúce niektoré z dovolacích dôvodov najneskôr v odvolacom konaní (§ 371 ods. 4 Trestného poriadku). Obsah konkrétne uplatnených vytýkaných chýb a tvrdení, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, by mal vecne zodpovedat zákonnému vymedzeniu takého dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Ak podané dovolanie iba formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pričom v skutočnosti obsahuje argumenty a tvrdenia stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu alebo iného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ide o dovolanie, ktoré je potrebné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť.

37. Zároveň je potrebné uviesť, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Ak chybám, vytýkaným v podanom dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto (naposledy uvedenom) ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku, a to bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnemu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku. Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd vyhovie dovolaniu postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (R 120/2012).

38. Obvinený v dovolaní namietal naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Trestného poriadku.

39. Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

40. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku najvyšší súd stabilne judikuje, že právo na obhajobu je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 5 Trestného poriadku) a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Za porušenie práva na obhajobu podľa tohto ustanovenia, preto nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinенý podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a nebude ju už overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011).

41. Právo na obhajobu garantované čl. 6 ods. 3 Dohovoru, ako aj čl. 50 ods. 3 Ústavy nachádza svoj odraz v celom rade ustanovení Trestného poriadku upravujúcich jednotlivé čiastkové obhajovacie práva obvineného v rôznych štádiách trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Z dikcie citovaného dovolacieho dôvodu je totiž jednoznačne zrejmé, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilým dovolacím dôvodom. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu potom o zásadné porušenie práva na obhajobu ide najmä v prípade, keď obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby. Výnimočne môže ísť aj o porušenie iných obhajovacích práv obvineného, ktorých porušenie sa prejaví na jeho postavení zásadným spôsobom.

42. Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

43. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku je potrebné podotknúť, že ho možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku. Nesprávny procesný postup pri získaní alebo vykonávaní dôkazov tak môže viesť k naplneniu tohto dovolacieho dôvodu iba vtedy, ak mal negatívny materiálny dopad na práva obvineného, teda vtedy, ak odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého získanie alebo vykonanie sa spochybňuje (R 24/2020-I).

44. Ak sa nepreukážu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere („solely or to a decisive extent“) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom (pozri Mariana Marinescu v. Rumunsko - rozsudok EŠLP z 2. februára 2010, Emen v. Turecko - rozsudok EŠLP z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší v. Holandsko - rozsudok EŠLP z 23. apríla 1997, Visser v. Holandsko - rozsudok EŠLP zo 14. februára 2002, Al-Khawaja a Tahery v. Spojené kráľovstvo - rozsudok EŠLP z 15. decembra 2011 a ďalšie).

45. Najvyšší súd zároveň poznamenáva, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“ a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom“, nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonal. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku, § 2 ods. 10 Trestného poriadku, § 2 ods. 11 Trestného poriadku) a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ (§ 240 ods. 3, druhá veta, Trestného poriadku), alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie (§ 240 ods. 4, tretia veta, Trestného poriadku). Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže byť naplnený len vtedy, ak súd vykonal dôkazy nezákonným spôsobom tzn., že pri ich vykonávaní (ale aj získaní v prípravnom konaní) bol porušený zákon. Preto platí, že nevykonanie dôkazu súdom nie je možné považovať za okolnosť odôvodňujúcu existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, nakoľko iba opačný postup súdu - vykonanie dôkazu nezákonným spôsobom môže naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 3. mája 2023, sp. zn. 1 Tdo 20/2023).

46. Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

47. V nadväznosti na dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je v prvom rade potrebné zdôrazniť, že dovolanie z citovaného dôvodu možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť. V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo, že skutok nie je trestným činom.

48. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku napĺňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie napr. nedostatočné posúdenie premlčania trestného stíhania (§ 87 Trestného zákona), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného trestu, súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až § 43 Trestného zákona) a pod., i ukladanie trestu podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona. Toto ustanovenie sa vzťahuje aj na nesprávne použitie iných právnych predpisov než Trestného zákona, napr. Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, zákona o konkurze a reštrukturalizácii a pod., pokiaľ tieto majú priamy vzťah k právnej kvalifikácii skutku. Posúdenie, či je potrebné použiť ustanovenie o okolnosti vylučujúcej protiprávnosť činu (§ 24 až § 30 Trestného zákona), je priamou otázkou právnej kvalifikácie skutku (trestnosti dotknutého činu), nie otázkou použitia iných hmotnoprávnych ustanovení, ktorá však spadá pod ten istý dovolací dôvod, teda pod dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Ďalej je potrebné uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať (to neplatí len pre dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku).

49. Konštrukcia a štruktúra jednotlivých dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. a) až písm. l) Trestného poriadku, resp. aj § 374 ods. 3 Trestného poriadku stanovuje, že dovolanie, ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu vo veci samej, je určené na

nápravu výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie preto nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvého a druhého stupňa. Dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je daný v prípadoch, keď rozhodnutie súdov spočíva na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Touto formuláciou zákon vyjadruje, že dovolanie je určené na nápravu právnych chýb rozhodnutia vo veci samej, pokiaľ tieto chyby spočívajú v právnom posúdení skutku alebo iných skutočností podľa noriem hmotného práva. Poukazovanie na nesprávne skutkové zistenia, na ktorých je rozhodnutie založené, alebo nesúhlas s hodnotením dôkazov súdmi tento dovolací dôvod nenapĺňa. (R 57/2007-II.)

50. Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže doplňovať alebo korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvolaciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa. Ani extrémny nesúlad právoplatne zisteného skutku s vykonanými dôkazmi nenapĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, keďže pochybenia skutkovej povahy v podstatných okolnostiach sú uplatniteľné len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku (R 14/2015-III).

51. Obvinený v podanom dovolaní okrem iného namieta, že skutok ustálený v skutkovej vete rozsudku súdu prvého stupňa neobsahuje také konkrétne skutkové okolnosti, ktoré napĺňajú všetky podstatné znaky stíhaného trestného činu a v tejto súvislosti aj to, že relevantné mimo trestné právne predpisy uvedené v skutkovej vete sú súčasťou právnej kvalifikácie a do skutkovej vety nepatria.

52. Obvinenému je možné prisvedčiť, že označenie mimo trestných právnych predpisov, ktoré mali byť konaním obvineného porušené, do skutkovej vety nepatrí. Ich uvedenie v skutkovej vete však nemá žiaden zásadný vplyv na práva a postavenie obvineného, preto ani samé osebe dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, označený obvineným, nezakladá.

53. Skutková veta vo výroku o vine v odsudzujúcom rozsudku musí svojim znením zodpovedať právnej vete tohto výroku. Skutková veta má stručne a výstižne vyjadriť žalovaný skutok, ktorého sa obžalovaný podľa zistenia súdu dopustil. Súd v nej uvedie konkrétne údaje týkajúce sa miesta, času a spôsobu spáchaného skutku a údaje relevantné z hľadiska zákonných znakov stíhaného trestného činu, ako aj z hľadiska individualizácie skutku tak, aby tento nemohol byť zamenený s iným (§ 163 ods. 3 Trestného poriadku). Popis skutku (predovšetkým spôsob jeho spáchania), ktorým sa obžalovaný uznáva za vinného, musí byť v tzv. skutkovej vete uvedený tak, aby jednotlivé časti zodpovedali príslušným znakom skutkovej podstaty trestného činu. Ak neobsahuje skutková veta vo výroku o vine úplný popis skutočností rozhodných pre naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty, dochádza k porušeniu práva obžalovaného na spravodlivý proces (III. ÚS 509/2015).

54. Skutkovú vetu, z ktorej jedine môže dovolací súd pri prieskume podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku vychádzať, nemožno zamieňať a nemala by sa formulačne prekrývať s právnou vetou, ktorá odráža znenie kvalifikačne použitého ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona. Práve toto ustanovenie je kritériom kvalifikačného prieskumu, ku ktorému dochádza bez posudzovania hodnotenia vykonaných dôkazov a skutkových úvah v odôvodnení dovolaním napadnutého rozhodnutia, ako aj bez vlastného hodnotenia dôkazov dovolacím súdom. Pri prieskume správnosti použitej právnej kvalifikácie teda musí skutková veta zodpovedať objektívnej stránke skutkovej podstaty trestného činu popísanej v kvalifikačne použitom ustanovení osobitnej časti Trestného zákona, ktoré (ako právna norma) odráža zákonné znaky trestného činu vo všeobecnej a v abstraktnej podobe (nález Ústavného

súdu Slovenskej republiky z 13. apríla 2021, sp. zn. IV. ÚS 336/2020).

55. Platí, že skutková veta výroku odsudzujúceho rozsudku popisuje skutkový dej, nie právnu kvalifikáciu, ktorú popisuje právna veta, pričom skutková veta (samozrejme) nepopisuje ani označenie predpisov a ich ustanovení, podľa ktorých sa riešia (trestnoprávnu kvalifikáciu podmieňujúce a jej predchádzajúce) „predbežné“ otázky (§ 7 Trestného poriadku). Tieto sa neuvádzajú ani v právnej vete, kde sa uvádza len znenie kvalifikačne použitého ustanovenia Trestného zákona a riešenie predbežných otázok vyplýva z odôvodnenia. Právna kvalifikácia sa v jej slovnom vyjadrení a paragrafovom číselnom označení uvádza v právnej vete, nie vo vete skutkovej, ktorá je prvou (teda právnej vete predchádzajúcou) súčasťou výroku o vine odsudzujúceho rozsudku. V skutku (skutkovej vete) teda nemá byť označený (ani) do Trestného zákona „integrovateľný“ právny predpis (pozn. v prípade blanketnej skutkovej podstate), resp. jeho ustanovenie (aj keď by to nebolo relevantnou chybou); v právnej vete je taký predpis označený len jeho znením, ktoré zodpovedá zneniu príslušného, kvalifikačne použitého ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona. Bližšie sa táto otázka potom rieši (opäť) v odôvodnení. Príslušné súvisiace právne predpisy (iné než Trestný zákon) nemusia (v princípe nemajú) byť v skutkovej vete označené vôbec, rovnako ani v právnej vete (mimo jej znenia podľa dotknutého ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona). Skutková veta obsahuje popis skutku (činu) tak, aby zodpovedal trestnoprávnej kvalifikácii, čo je podmienené (aj) správnou aplikáciou súvisiacich predpisov. Vo vzťahu k takým predpisom je relevantné odôvodnenie rozsudku, ale nie je rozhodujúce (odôvodnenie môže byť nesprávne, aj keď je aplikácia správna, čo uvedie na pravú mieru súd vyššieho stupňa, ktorý rozhoduje o opravnom prostriedku). V nadväznosti na to, nesprávny (ale pritom nadbytočný) údaj o právnom predpise v skutkovej vete výroku rozsudku nie je chybou, ktorá by vyvolávala potrebu zrušenia rozhodnutia (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. júna 2017, sp. zn. 1 TdoV 7/2016).

56. Objektívna stránka skutkovej podstaty prečinu neoprávneného nakladania je v ustanovení § 302 ods. 1 Trestného zákona upravená v podobe: „kto, čo aj z nedbanlivosti, nakladá s odpadmi v malom rozsahu v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi.“

57. Aj po úprave skutkovej vety rozsudku súdu prvého stupňa vypustením nadbytočných údajov (ktoré ale jeho nezákonnosť a potrebu jeho zrušenia nevyvolávajú) je z nej stále zrejmé, že obvinený „v presne nezistený deň začiatkom januára v roku 2016 ako osoba oprávnená konať za spoločnosť Q., a.s. ... a v rámci pracovnoprávných vzťahov ako osoba oprávnená ukladať zamestnancom tejto spoločnosti pracovné úlohy, uložil svojmu podriadenému pokyn, splnením ktorého bol v čase od 27.01.2016 do 05.02.2016 bez preukázaného oprávnenia ... na parcely číslo KN-C 2625/1, 2625/8, 2625/5 a 3166 nachádzajúce sa v katastri obce W. I. v časti zvanej G., dovezený a uložený odpad - kal z čistenia komunálnych odpadových vôd, tzv. čistiarenský kal v objeme 801,4 ton, čo predstavuje rozsah 18.656,60 Eur ...“

58. Podľa vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 365/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov (ďalej len „vyhláška č. 365/2015 Z. z.“), je kal z čistenia komunálnych odpadových vôd (ďalej len „čistiarenský kal“) ostatným odpadom s katalógovým číslom 19 08 05. Podľa zákona č. 188/2003 Z. z. o aplikácii čistiarenského kalu a dnových sedimentov do pôdy a o doplnení zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 188/2003 Z. z.“) sa za čistiarenský kal považuje „kal z čistiarní odpadových vôd čistiacich odpadové vody z domácností alebo mestské odpadové vody a kal z iných čistiarní odpadových vôd čistiacich odpadové vody podobného zloženia, ako sú odpadové vody z domácností alebo mestské odpadové vody“ [§ 2 písm. a) cit. zákona].

59. Podľa § 1 ods. 1 písm. a) zákona č. 188/2003 Z. z. cit. zákon upravuje podmienky aplikácie čistiarenského kalu a dnových sedimentov do poľnohospodárskej pôdy a do lesnej pôdy tak, aby sa vylúčil ich škodlivý vplyv na vlastnosti pôdy, rastliny, vodu a na zdravie ľudí a zvierat.

60. Podmienky aplikácie čistiarenského kalu do poľnohospodárskej a lesnej pôdy sú upravené najmä v §

4 zákona č. 188/2003 Z. z. z hľadiska koncentrácie rizikových látok tak v poľnohospodárskej a lesnej pôde, ako aj v samotnom čistiarenskom kale, pričom podľa § 5 ods. 1 cit. zákona do poľnohospodárskej pôdy alebo do lesnej pôdy je povolené aplikovať len „upravený čistiarenský kal“.

61. Podľa § 17 ods. 2 zákona č. 188/2003 Z. z. ak pôvodca čistiarenského kalu a dnových sedimentov nezabezpečí zhodnotenie týchto odpadov podľa tohto zákona alebo ak čistiarenský kal a dnové sedimenty nespĺňajú podmienky na takéto zhodnotenie, postupuje sa podľa osobitného predpisu.

62. Z citovaných ustanovení vyhlášky č. 365/2015 Z. z. a zákona č. 188/2003 Z. z. vyplýva, že čistiarenský kal neprestáva byť odpadom len preto, že je ho možné za stanovených podmienok aplikovať do poľnohospodárskej a do lesnej pôdy. Neobstojí preto ani námietka obvineného, že bolo povinnosťou prokurátora v konaní preukázať, že predmetný kal je odpadom, pretože ide o právnu otázku, na ktorú odpoveď bola od počiatku zrejímavá (ako to vyplýva z vyššie citovaných právnych predpisov kal odpadom je).

63. Čo sa týka nesprávneho označenia zákona (pozn. súd prvého stupňa v skutkovej vete nesprávne označil „zákon č. 168/2003 Z. z.“ namiesto „zákon č. 188/2003 Z. z.“) je zo skutkovej vety rozsudku súdu prvého stupňa zrejmé, že ide „len“ o chybu v písaní, keďže súd prvého stupňa v súvislosti s nesprávnym číselným označením dotknutého zákona použil jeho správny názov: „...o aplikácii čistiarenského kalu a dnových sedimentov do pôdy...“ Toto pochybenie súdu prvého stupňa preto nemá relevanciu vo vzťahu k naplneniu niektorého z dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, a to o to viac, že označenie mimo trestných predpisov do skutkovej vety nepatrí.

64. Podľa § 131 ods. 2 Trestného zákona Za nakladanie s odpadmi sa na účely tohto zákona považuje zber, preprava, vývoz, dovoz, zhodnocovanie, zneškodňovanie a ukladanie odpadov.

65. Vychádzajúc z citovaných ustanovení potom nemožno prisvedčiť názoru obvineného, že by skutková veta rozsudku súdu prvého stupňa nenaplnila skutkovú podstatu prečinu neoprávneného nakladania s odpadmi v malom rozsahu, pretože je z nej zrejmé, že obvinený neoprávnené (teda v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi), nakladal (na jeho pokyn bol dovezený a uložený) s odpadom (kal z čistenia komunálnych odpadových vôd) v malom rozsahu (rozsah 18.656,60 Eur).

66. Neobstojí ani námietka obvineného, že zo skutkovej vety rozsudku súdu prvého stupňa nie je možné dovodiť ani ďalší zákonný znak, ktorým je spôsobenie škody.

67. Podľa § 124 ods. 3 Trestného zákona Pri trestných činoch proti životnému prostrediu sa škodou rozumie súhrn ekologickej ujmy a majetkovej škody, pričom majetková škoda v sebe zahrnuje aj náklady na uvedenie životného prostredia do predošlého stavu. Pri trestnom čine neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 rozsahom činu sa rozumie cena, za ktorú sa odpad v čase a v mieste zistenia činu obvykle zbiera, prepravuje, vyváža, dováža, zhodnocuje, zneškodňuje alebo ukladá, a cena za odstránenie odpadu z miesta, ktoré na jeho uloženie nie je určené.

68. Súd prvého stupňa v skutkovej vete použil slovné spojenie „...v objeme 801,4 ton, čo predstavuje rozsah 18.656,60 Eur“. Pre trestnú zodpovednosť páchatel'a prečinu neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 ods. 1 Trestného zákona sa vyžaduje, aby páchatel' nakladal s odpadmi minimálne v malom rozsahu.

69. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva, že náklady na odobratie a zhodnotenie čistiarenského kalu v objeme 801,4 ton z dotknutých pozemkov predstavujú orientačne sumu 15.547,16 Eur bez DPH, čo pri sadzbe DPH vo výške 20% predstavuje sumu 18.656,60 Eur. Vychádzajúc potom z ustanovenia § 124 ods. 3 Trestného zákona, ktoré v súvislosti s prečinom neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 ods. 1 Trestného zákona uvádza, že rozsahom činu sa rozumie aj cena, za ktorú sa odpad (okrem iného) zneškodňuje alebo ukladá a tiež cena za odstránenie odpadu z miesta, ktoré nie je na jeho uloženie určené, potom slovné spojenie, ktoré použil súd prvého stupňa s dostatočnou

určitosťou označuje rozsah, v akom obvinený neoprávnene nakladal s predmetným odpadom.

70. Ďalej nie je možné prisvedčiť ani námietke obvineného o absencii skutočností rozhodných pre konštatovanie akejkoľvek subjektívnej stránky stíhaného trestného činu.

71. Subjektívna stránka vo forme zavinenia je daná psychickým vzťahom páchatel'a k ním spôsobenému následku (kvalifikovaným podľa kritérií § 15 a § 16 Trestného zákona) a na jej bližšiu špecifikáciu sa usudzuje podľa vonkajších prejavov páchatel'a (zodpovedajúcich znakom objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu) popísaných v skutkovej vete. Skutková veta preto nie je priamym popisom subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu, ale nesmie zavinenie páchatel'a zodpovedajúce použitej právnej kvalifikácii vylučovať alebo relevantne spochybňovať z toho hľadiska, že v dôsledku inej formy zavinenia bolo potrebné použiť odlišnú právnu kvalifikáciu, alebo že vôbec nejde o trestný čin pre nedostatok zavinenia, resp. úmyselného zavinenia pri úmyselnom trestnom čine (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 13. apríla 2021, sp. zn. IV. ÚS 336/2020).

72. Zo skutkovej vety rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva, že to bol obvinený, kto dal pokyn svojmu podriadenému ako osoba oprávnená taký pokyn dať a práve na pokyn obvineného bol na dotknuté pozemky navezený a uložený čistiarenský kal. V konaní obvineného bola zahrnutá tak vedomostná zložka, pretože vedel, že čistiarenský kal je odpadom a zároveň vedel, že na dovezenie a uloženie čistiarenského kalu na dotknuté parcely spoločnosť Q., a.s. nemala oprávnenie, ako aj vôľová zložka, keďže napriek tejto vedomosti taký pokyn svojmu podriadenému, ktorý bol povinný ho splniť, zadal. Subjektívna stránka konania obvineného tak zo skutkovej vety rozsudku súdu prvého stupňa spoľahlivo vyplýva.

73. Pokiaľ obvinený namietal, že z označenia dotknutých parciel v skutkovej vete len ich parcelnými číslami nevyplýva, že to nie sú poľnohospodárske a ani lesné pozemky, túto námietku, z hľadiska naplnenia dovolacieho dôvodu, nepovažuje najvyšší súd za opodstatnenú. Označenie predmetných pozemkov ich parcelnými číslami a katastrálnym územím v kontexte vyjadrenia toho, že bol na ne „bez oprávnenia“ dovezený a uložený čistiarenský kal, ktorý je odpadom, v sebe implikuje, že ide o pozemky, na ktoré čistiarenský kal nie je možné doviesť a uložiť. Z rovnakého dôvodu najvyšší súd nepovažuje za relevantnú ani námietku obvineného, že skutková veta neobsahuje údaje, z ktorých by vyplývalo, že ide o čistiarenský kal, ktorý nie je možné aplikovať do pôdy, pretože je právne irelevantné, aké parametre mal predmetný čistiarenský kal (t. j. či ho bolo, resp. nebolo možné aplikovať do poľnohospodárskej alebo lesnej pôdy), pokiaľ je zrejmé, že bol dovezený a uložený na inú ako poľnohospodársku alebo lesnú pôdu.

74. K obvineným namietanej nemožnosti súčasného porušenia zákona č. 188/2003 Z. z. a zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 79/2015 Z. z.“), najvyšší súd uvádza, že ak platí, že čistiarenský kal je odpadom, pričom ho je možné za stanovených podmienok aplikovať do poľnohospodárskej alebo lesnej pôdy, potom zároveň musí platiť, že aj v prípade aplikácie čistiarenského kalu podľa zákona č. 188/2003 Z. z. do poľnohospodárskej alebo lesnej pôdy ide o špecifický spôsob „nakladania s odpadmi“ a zároveň musí platiť, že ak páchatel' čistiarenský kal aplikuje do inej ako poľnohospodárskej alebo lesnej pôdy, porušuje tým ustanovenia zákona č. 188/2003 Z. z. a zároveň aj zákon č. 79/2015 Z. z., pretože s ním (s čistiarenským kalom) mal naložiť podľa naposledy označeného zákona, t. j. odovzdať odpad len osobe oprávnenej nakladať s odpadmi podľa cit. zákona [§ 14 ods. 1 písm. e) zákona č. 79/2015 Z. z.].

75. Pritom poukaz obvineného na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie zo 14. októbra 2020 vo veci C-629/19 (ďalej len „rozsudok C-629/19“) nie je relevantný. V predmetnom rozsudku Súdny dvor Európskej únie odpovedal na položenú prejudiciálnu otázku tak, že „Článok 2 ods. 2 písm. a), článok 3 bod 1 a článok 6 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc sa majú vykladať v tom zmysle, že čistiarenský kal vytvorený pri spoločnom spracovaní odpadových vôd priemyselného, domáceho alebo komunálneho pôvodu v čistiarni odpadových vôd, ktorý je spaľovaný v spaľovni zvyškového odpadu na účely energetického

zhodnocovania výrobou pary, sa nemá považovať za „odpad“, ak sú splnené podmienky článku 6 ods. 1 tejto smernice 2008/98 už pred jeho spaľovaním. Prináleží vnútroštátnemu súdu, aby overil, či vo veci samej ide o takýto prípad."

76. Obvinený však opomenul, že vo veci C-629/19 išlo o čistiarenský kal určený na spaľovanie, ktorý približne z 97 % pochádzal z procesu výroby papiera a predbežná otázka, ktorú riešil Súdny dvor Európskej únie, bola v podstate taká, či sa majú článok 2 ods. 2 písm. a), článok 3 bod 1, článok 5 ods. 1 a článok 6 ods. 1 Smernice 2008/98 vykladať v tom zmysle, že čistiarenský kal vytvorený pri spoločnom spracovaní odpadových vôd priemyselného, domáceho alebo komunálneho pôvodu v čistiarni odpadových vôd, ktorý je spaľovaný v spaľovni zvyškového odpadu, na účely energetického zhodnocovania výrobou pary, treba kvalifikovať ako „odpad“.

77. V trestnej veci obvineného však išlo výlučne o čistiarenský kal produkovaný pri čistení komunálnych odpadových vôd, pritom podľa cit. § 2 písm. a) zákona č. 188/2003 Z. z. a tiež § 3 ods. 2 cit. zákona, „Do poľnohospodárskej pôdy alebo do lesnej pôdy sa zakazuje aplikovať kal zo septikov a z ostatných podobných zariadení na úpravu splaškov a kal z iných čistiarní odpadových vôd, ako je uvedené v § 2 písm. a).“ V trestnej veci obvineného preto nešlo o taký čistiarenský kal, ktorý by bolo možné považovať za predmet či látku, ktorých sa ich majiteľ zbavuje, aj keď majú obchodnú hodnotu a sú určené na obchodovanie alebo na recykláciu, spätné spracovanie alebo opätovné použitie, ktoré majú byť pokryté Smernicou 2008/98.

78. Pokiaľ ide o námietky obvineného v tom smere, že odvolací súd v napadnutom uznesení nereagoval na jeho odvolacie námietky týkajúce sa kvality čistiarenskeho kalu, resp. toho, že čistiarenský kal nie je odpadom najvyšší súd uvádza, že vzhľadom na skutočnosť, že o charaktere čistiarenskeho kalu ako odpadu aj v prípade, že je aplikovaný do poľnohospodárskej alebo lesnej pôdy a ani o tom, že čistiarenský kal za žiadnych okolností (t. j. bez ohľadu na jeho zloženie) nie je možné aplikovať do inej ako poľnohospodárskej alebo lesnej pôdy neboli žiadne pochybnosti (pozn. takýto záver vyplýva z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa najmä na str. 27-28, kde súd prvého stupňa jasne uzavrel, že obvinenému sa kladie za vinu to, že neoprávnené nakladal s odpadom a umiestnil ho na mieste, ktoré na to nebolo prispôsobené), absencia reakcie odvolacieho súdu na otázky obvineného nemá presah na naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

79. Námietky obvineného vo vzťahu k porušeniu príslušných ustanovení zákona č. 364/2004 Z. z. naopak dôvodné sú, avšak nie s presahom na naplnenie niektorého z dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Podľa § 1 ods. 2 cit. zákona tento zákon vytvára podmienky na a) všestrannú ochranu vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých ekosystémov v krajine, b) zachovanie alebo zlepšovanie stavu vôd, c) účelné, hospodárne a trvalo udržateľné využívanie vôd, d) manažment povodí a zlepšenie kvality životného prostredia a jeho zložiek, e) znižovanie nepriaznivých účinkov povodní a sucha, f) zabezpečenie funkcií vodných tokov, g) bezpečnosť vodných stavieb, h) využívanie vody s ohľadom na jej strategický a bezpečnostný význam pre štát, na verejný záujem, potravinovú bezpečnosť štátu a na jej prednostné určenie podľa § 3 ods. 4.

80. Podstatou objektívnej stránky prečinu neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 ods. 1 Trestného zákona je nakladanie s odpadmi v malom rozsahu v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, t. j. takými predpismi, ktoré nakladanie s odpadom upravujú. Nakladaním s odpadmi (oprávneným, ale aj neoprávneným) môže dôjsť k ohrozeniu, alebo aj poškodeniu vôd či vodných ekosystémov, avšak porušením zákona č. 364/2004 Z. z. nie je možné spáchať prečin neoprávneného nakladania s odpadmi. Ustanovenia cit. zákona preto nemali byť uvedené ani v skutkovej vete rozsudku súdu prvého stupňa a ani v jeho právnej vete. Na strane druhej je však skutok uvedený v skutkovej vete rozsudku súdu prvého stupňa vymedzený dostatočne tak, aby pokrýval všetky znaky skutkovej podstaty prečinu neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 ods. 1 Trestného zákona, preto toto pochybenie súdu prvého stupňa zásadne neovplyvnilo postavenie obvineného (§ 371 ods. 5 Trestného poriadku). Zároveň platí, že pokiaľ pochybenie súdu prvého stupňa zásadne neovplyvnilo postavenie obvineného, potom ani absencia reakcie odvolacieho súdu na námietky obvineného súvisiace

s aplikáciou ustanovení zákona č. 364/2004 Z. z. dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku založiť nemohla.

81. Čo sa týka námietok obvineného, že mimo trestné predpisy (pozn. zákon č. 79/2015 Z. z., zákon č. 364/2004 Z. z. a zákon č. 188/2003 Z. z.) boli od roku 2016 opakovane menené, resp. dopĺňané najvyšší súd uvádza, že pokiaľ v súdnom rozhodnutí nie je pri všeobecne záväznom právnom predpise špecifikovaná jeho účinnosť v časovej osi (napr. použitím spojenia „v znení účinnom od 1. marca 2025“) potom platí, že ide o znenie platné a účinné v čase spáchania stíhaného skutku. Keďže súd prvého stupňa k dotknutým zákonom takú špecifikáciu neuviedol platí, že ide o ich znenie platné a účinné v čase od 27. januára 2016 do 5. februára 2016.

82. Najvyšší súd nepovažoval za dôvodné ani námietky obvineného v tom smere, že nebol poučený o jeho práve nevyповedať vo vlastný neprospech podľa čl. 7 ods. 2 Smernice 2016/343, ktorého súčasťou je právo nepredkladať dôkazy, ktorými by usvedčoval sám seba.

83. Podľa čl. 7 ods. 1 Smernice 2016/343 Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo odoprieť výpoveď v súvislosti s trestným činom, zo spáchania ktorého sú podozrivé alebo obvinené.

84. Podľa čl. 7 ods. 2 dotknutej Smernice Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo nevyповedať vo vlastný neprospech.

85. V rozsudku z 5. septembra 2024 vo veci C-603/22 Súdny dvor Európskej únie poukázal na bod 31 Smernice 2016/343, z ktorého vyplýva, že informácie poskytnuté obvineným osobám o ich procesných právach podľa čl. 3 Smernice 2012/13 sa netýkajú len práva odoprieť výpoveď, ale aj práva nevyповedať vo vlastný neprospech, ktoré sú dvomi právami, ktoré členské štáty musia týmto osobám zaručiť v súlade s článkom 7 Smernice 2016/343 (bod 141 predmetného rozsudku).

86. V dotknutej veci (C-603/22) však Súdny dvor Európskej únie primárne neriešil otázku, či právo odoprieť výpoveď a právo nevyповedať vo vlastný neprospech nie/sú samostatnými právami, ale otázky spojené s rozsahom a včasnou poskytnutia poučenia o právach obvineného, ktorý je dieťaťom, vrátane práva na pomoc obhajcu ustanoveného takýmto osobám.

87. V tejto súvislosti sa žiada v prvom rade uviesť, že obe práva (právo odoprieť výpoveď a právo nevyповedať vo vlastný neprospech) sú dôležitým aspektom prezumpcie nevinoty, pričom právo odoprieť výpoveď má slúžiť ako ochrana pred výpoveďou vo svoj neprospech (bod 24 Smernice 2016/343) a právo nevyповedať vo vlastný neprospech má zabezpečiť, aby keď sa od podozrivých alebo obvinených osôb žiada, aby vypovedali alebo odpovedali na otázky, nemali by byť nútené predložiť dôkazy alebo dokumenty ani poskytnúť informácie, ktoré môžu svedčiť v ich neprospech (bod 25 Smernice 2016/343), pričom obe práva by sa mali vzťahovať na otázky, ktoré súvisia s trestným činom, zo spáchania ktorého je osoba podozrivá alebo obvinená (bod 26 Smernice 2016/343) a zároveň by príslušné orgány nemali nútiť podozrivé alebo obvinené osoby poskytovať informácie, ak to tieto osoby nechcú urobiť a pri rozhodovaní o tom, či bolo právo odoprieť výpoveď alebo právo nevyповedať vo vlastný neprospech porušené, by sa mal zohľadniť výklad práva na spravodlivý proces podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Európskym súdom pre ľudské práva (bod 27 Smernice 2016/343).

88. Z predloženého spisového materiálu vyplýva, že obvinený bol 14. apríla 2016 v prejednávanej trestnej veci vypočutý v procesnom postavení svedka, a to v prítomnosti jeho obhajcu JUDr. Pavla Kurica (kedy bol poučený o jeho práve nevyповedať). Z obsahu zápisnice o výsluchu obvineného ako svedka zároveň nevyplýva, že by vyšetrovateľ obvineného nútil poskytovať orgánom činným v trestnom konaní akékoľvek informácie, resp. predkladať dôkazy alebo dokumenty na svoju obhajobu. Naopak, bol to obvinený, ktorý cestou svojho právneho zástupcu JUDr. Michala Miškoviča 11. apríla 2016 orgánom činným v trestnom konaní predložil znalecký posudok č. 18/2016 zo 17. februára 2016.

89. Obvinený bol následne 12. septembra 2016 vypočutý v procesnom postavení obvineného, opäť v prítomnosti svojho obhajcu JUDr. Pavla Kurica (kedy bol taktiež poučený o jeho práve nevypovedať), pričom ani zo Zápisnice o výsluchu obvineného z uvedeného dňa nevyplýva, že by bol nútený poskytovať orgánom činným v trestnom konaní akékoľvek informácie, resp. predkladať dôkazy alebo dokumenty.

90. Z obsahu poučenia obvineného podľa § 34 ods. 1, veta prvá, Trestného poriadku plynie, že obvinený má právo od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odoprieť vypovedať. Môže (nemusí) uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky.

91. Obvinený je teda plne autonómny (prípadne po porade s obhajcom) vo svojom rozhodovaní nielen v tom, či v konaní bude vypovedať, ale aj v tom, či orgánom činným v trestnom konaní, resp. súdu predloží akýkoľvek dôkaz. Pokiaľ sa ale rozhodne (prípadne aj po porade s obhajcom), že vypovedať bude, alebo že bude prekladať dôkaz, dokument a podobne, nesie riziko, že súd jeho výpoveď alebo ním predložený dôkaz, či iný podklad vyhodnotí v jeho neprospech, a to bez toho, aby takýmto postupom porušil jeho právo neobviňovať sa.

92. Podľa názoru najvyššieho súdu poučenie o práve nevypovedať vo vlastný neprospech (o zákaze sebaobviňovania) nad rámec poučenia o práve nevypovedať by prichádzalo do úvahy až za situácie, keby sa od obvineného žiadalo (bol vyzvaný), aby predkladal dôkazy alebo dokumenty, čo nie je prípad prejednávanej veci.

93. Z predloženého spisu je zrejmé, že obvinený v prílohe svojho podania z 23. júna 2017 z vlastnej iniciatívy a bez akéhokoľvek nátlaku (či výzvy alebo žiadosti) Okresnej prokuratúry Žilina poskytol listinné dôkazy, dokonca s odôvodnením, že ich vyšetrovateľ nechcel a odmietol, čo je nielen dôkazom toho, že k predkladaniu akýchkoľvek dôkazov nebol zo strany orgánov činných v trestnom konaní žiadnym spôsobom nútený (či žiadaný alebo vyzývaný).

94. K návrhu obvineného na postup podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) najvyšší súd uvádza, že Súdny dvor Európskej únie opakovane judikoval, že pre otázky vnútroštátnych súdov týkajúce sa práva Únie platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor Európskej únie teda môže odmietnuť rozhodovať o takýchto otázkach len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad predpisu Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor Európskej únie nedisponuje skutkovými ani právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudky z 10. decembra 2018, Wightman a i., C-621/18, EU:C:2018:999, bod 27, ako aj z 26. júna 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, bod 36).

95. Súdny dvor Európskej únie tiež opakovane zdôraznil, že konanie, ktoré upravuje článok 267 ZFEÚ, je nástrojom spolupráce medzi Súdny dvorom Európskej únie a vnútroštátnymi súdmi, prostredníctvom ktorého Súdny dvor Európskej únie poskytuje týmto súdom výklad práva Únie potrebný na vyriešenie sporov, ktoré prejednávajú, pričom odôvodnením návrhu na začatie prejudiciálneho konania nie je formulovanie poradných názorov na všeobecné alebo hypotetické otázky, ale potreba, ktorá je vnútorne spätá s efektívnym riešením určitého sporu [rozsudok z 9. januára 2024, G. a i. (Výmenovanie sudcov na všeobecné sudy v Poľsku), C-181/21 a C-269/21, EU:C:2024:1, bod 62, ako aj citovaná judikatúra].

96. Podľa článku 267 ZFEÚ musí byť požadované rozhodnutie o prejudiciálnej otázke „nevyhnutné“ na to, aby umožnilo vnútroštátnemu súdu „vydať rozsudok“ vo veci, ktorá mu bola predložená [rozsudok z 9. januára 2024, G. a i. (Výmenovanie sudcov na všeobecné sudy v Poľsku), C-181/21 a C-269/21, EU:C:2024:1, bod 63, ako aj citovaná judikatúra].

97. S ohľadom na citovanú rozhodovaciu činnosť Súdneho dvora Európskej únie najvyšší súd uvádza, že potreba obrátiť sa na Súdny dvor Európskej únie v konaní o odvolaní a ani v dovolacom konaní nebola potrebná, pretože zo spisového materiálu bez akýchkoľvek pochybností vyplynulo, že obvinený nebol žiadnym spôsobom nútený na svoju obhajobu predkladať akékoľvek dôkazy, listiny a pod. Právo obvineného nevyvolať vo vlastný neprospech vyplývajúce z čl. 7 ods. 2 Smernice 2016/343 porušené nebolo, v dôsledku čoho by sa Súdny dvor Európskej únie nemal v trestnej veci obvineného k čomu vyjadrovať. Zároveň je potrebné doplniť, že právny poriadok Slovenskej republiky obsahuje účinný prostriedok nápravy v prípade porušenia čl. 7 ods. 2 Smernice 2016/343, a to v ustanovení § 119 ods. 5 Trestného poriadku, z ktorého vyplýva, že dôkaz získaný nezákonným donútením alebo hrozbou takého donútenia, sa nesmie použiť v konaní okrem prípadu, keď sa použije ako dôkaz proti osobe, ktorá také donútenie alebo hrozbu donútenia použila.

98. Pokiaľ obvinený namietal, že sa odvolací súd k jeho návrhu na postup podľa čl. 267 ZFEÚ v napadnutom uznesení nevyjadril, najvyšší súd poukazuje na prvý odsek na str. 8 napadnutého uznesenia, v ktorom odvolací súd okrem iného uviedol, že obvinený bol v celom rozsahu vedeného trestného konania riadnym spôsobom poučený o svojich právach a povinnostiach, čo potvrdil svojím podpisom a svoje práva si aktívne uplatňoval, z čoho potom odvolací súd vyvodil, že k porušeniu jeho práva na obhajobu nedošlo a uzavrel, že implementácia označených európskych právnych predpisov alebo rozhodnutí nebola možná a ani potrebná. Podľa názoru najvyššieho súdu ide síce o pomerne neobratné vyjadrenie odvolacieho súdu, avšak na strane druhej z neho celkom jasne vyplýva, že odvolací súd sa argumentácii obvineného a jeho návrhu na postup podľa čl. 267 ZFEÚ venoval a reagoval na neho, pričom je z neho zrejmé, že vzhľadom na dostatočnosť poučenia ďalší postup súdu, a to ani podľa európskych právnych predpisov, v tomto smere nie je potrebný. Postupom odvolacieho súdu v reakcii na návrh obvineného na postup podľa čl. 267 ZFEÚ preto, podľa názoru najvyššieho súdu, k porušeniu práva obvineného na obhajobu zásadným spôsobom nedošlo.

99. Obvinený v podanom dovolaní tiež namietal, že odvolací súd vyňal z dokazovania jeho výsluch. V napadnutom uznesení odvolací súd uviedol, že „...výpoveď obvineného bola z hľadiska ustálenia jeho trestnoprávnej zodpovednosti irelevantná. Ako obžalovaný mohol na svoju obhajobu uviesť ľubovoľné skutočnosti, ktoré však nemusia byť v súlade s objektívne zisteným skutkovým stavom, a to na základe ďalších zabezpečených a vymenovaných dôkazov.“

100. Z citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia podľa názoru najvyššieho súdu nie je možné vyvodiť, že by odvolací súd výpoveď obvineného „vyňal z dokazovania“, ale len to, že obranu obvineného považoval za nepresvedčivú a skutočnosti ním uvádzané za rozporné so skutkovým stavom zisteným na základe vykonaného dokazovania. Nie je preto možné súhlasiť s výkladom odôvodnenia napadnutého uznesenia obvineným, podľa ktorého jeho doterajšiu výpoveď nie je možné s ohľadom na absenciu správneho poučenia považovať za procesne použiteľnú, v dôsledku čoho malo byť povinnosťou konajúcich súdov umožniť mu vypovedať opätovne.

101. Pokiaľ obvinený namietal, že v prípade uloženia povinnosti spočívajúcej v príkaze v priebehu skúšobnej doby podmieneného odsúdenia s probačným dohľadom zabezpečiť prostredníctvom oprávnenej osoby na nakladanie s predmetným druhom odpadu, odvoz všetkého kalu z čistenia komunálnych odpadových vôd, ktorý bol v období od 27. januára 2016 do 5. februára 2016 navezený na dotknuté parcely, odvolací súd porušil prezumpciu neviny a preniesol na neho dôkazné bremeno, najvyšší súd uvádza, že ani s touto argumentáciou sa nestotožňuje.

102. Dokazovaním vykonaným pred súdom prvého stupňa bolo preukázané, že čistiarenský kal bol na pokyn obvineného v uvedenom období na dotknuté parcely navezený. Dôkaz, ktorý by toto skutkové zistenie vyvrátil, nebol na súde prvého stupňa a ani v dovolacom konaní ani vykonaný a ani navrhnutý na vykonanie. Odvolací súd preto nemohol vychádzať z ničím nepodloženého tvrdenia obvineného, že sa čistiarenský kal na dotknutých pozemkoch už nenachádza. Najvyšší súd tiež poznamenáva, že rozhodnutie súdu prvého stupňa o uložení predmetnej povinnosti nie je rozhodnutím o vine obvineného,

hoci na výrok o vine nadväzuje, keďže je súčasťou výroku o treste, ktorý bol obvinenému rozsudkom súdu prvého stupňa uložený. Z tohto dôvodu preto nie je možné uvažovať o porušení prezumpcie neviny a namiesto nie je ani námietka o neprípustnom „prenášaní dôkazného bremena“ na obvineného. Takáto výhrada by bola dôvodná len v prípade, pokiaľ by súd od obvineného žiadal, aby predložil dôkaz o odstránení kalu, čo nie je prípad prejednávanej veci. Najvyšší súd zároveň uvádza, že pokiaľ by sa čistiarenský kal na dotknutých parcelách skutočne už nenachádzal, potom by uložená povinnosť de facto už splnená bola, pričom jej uloženie by žiadnym spôsobom obvineného neobmedzovalo, a nedotýkalo by sa jeho práv. Táto námietka obvineného preto nezakladá žiaden dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

103. Vzhľadom na to, že obvinený T. W. skutočnosťami, ktoré uviedol vo svojom dovolaní, zjavne nenaplnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí jeho dovolanie podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

104. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

